تۇنىق سۇدا بالىقتار تايداي تۇلاعان

جىل سوڭىداعى ارناۋلى حابار، 2023 ـ جىلعا نازار ④

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ تىلشىلەرى جاۋ چۇنحۋا، رەن حۋا

باستاما جىلدا ۇدەرە العا تارتقان شينجياڭ بارعان ساين تولسا ۋەتۇستى.

ورنىقتىلىق بارىسىندا ىلگەرىلەۋگە تاباندى بولۇ ەكونوميكانىڭ قايتا ورلەۋ جاعدايىن ۇزدىكسىز بەكەمدەدى، ونەركاسىپ ارتقان قۇنىنىڭ ارتۇ جىلدامدىعى، تۇراقتى مۇلىككە قوسىلعان قارجى جالپى سوماسىنىڭ ارتۇ جىلدامعى، سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنىنىڭ ارتۇ جىلدامدىعى سياقتى ماڭنزدى ەكونوميكالىق كورسەتكىشتەر ۇزدىكسىز جوعارىلادى...

تاعى ءبىر كوزگە كورىنبەيتىن جارىس جولىندا شينجياڭ مەن بۇكىل ەلدىڭ باسقا ولكە، رايون، قالالارىنىڭ باسەكەسى اناعۇرلىم قيان ـ كەسكى بولدى: شاڭحاي شوعىرلى جاڭالىق اشۋدى كۇشەيتىپ، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ءۇرتىس ساپالاندىرۋ ارەكەت جوباسىن جارىيالادى، جىجياڭ بۇكىل ەل كولەمىندە ۇكىمەتتىك قىزمەت وتەۋدى ارتقان قۇنعا اينالدىرۋ رەفورماسىن الدىمەن ارقاۋ ەتە وتىرىپ تاقىرىپ اشتى... شينجياڭدا سوناۋ 2022 ـ جىلى 11 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى «اۋتونومياليا رايونىنىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرىپ، دەڭگەيىن جوعارىلاتۋدى اتقارۋداعى 3 جىلدىق ارەكەت جوباسى (2022 ــــ 2025 ـ جىل)» شعارىلعان بولاتىن.

ورىكەندەگەن ولكە ـ رايون بولعان ساين شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىنا سولعۇرلىم باسا ءمان بەرەدى. شينجياڭنىڭ باسەكەلەسە ۇيرەنىپ، باسپ وزۋدى كورەر كوزگە قارقىن باسەكەسى بولعانىمەن، ونىڭ وزەگى رەفورمانىڭ تەرەڭ سۋ قوينا ۇندا باتىلدىقپەن اتويلاپ، "قورشاۋدى" قيراتىپ، "توپىراقتى" قۇنارلاندىرىپ، ساۋداعا ىڭعايلى، كاسىپكە قولايلى شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى ارقىلى ءتۇرلى تيجارات تۇلعالارىنىڭ شكى قوزعاۋشى كۇشى مەن جاڭالىق اشاتىن ومىرشەڭدىك كۇشىن مازداتىپ، ەكونوميكالىق دامۋدىڭ ارىنىن ارتتىرۋ، سەرپىمدىلىگىن كۇشەيتۋ بولىپ تابىلادى.

سانسىز كەمە جارىسا جولعا شىعىپ، جاپىپاي اتويلاپ العا ىلگەرىلەدى. جارقىلداقتار كوككە كوتەرىلگەن قالا كوشەلەرى، قوزعالىس قۇاتى تاسقىنداعان ءوندىرىس سەحتارى، تىنباي جاڭالىق اشقان زەرتتەۋ ـ اشۋ ورتالقتارى... تىرشىلىك تىنىسىنا شومعان شينجياڭنىڭ بايتاق دالاسىندا سان قيلى ومىرشەڭدىك كۇشى تاسقىنداعان تيجارات تۇلعالارى جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۋدىڭ شينجياڭ امالياتىنىڭ ەڭ جاندى سيمفونياسىن قۇلشىنا ورىندىداۋدا.

تۇتاس جىلدا قارقىندى ۇدەتىپ، زەيىن ـ زەردەنى ۇيىستىرىپ، جۇرت تىلەگىن توعىستىردى

جياڭسۋدىڭ ياڭجوۋنان شينجياڭعا كەلگەننە 30 جىل بولعان شينجياڭ ۇيرىن جاڭا ەنەرگيا عىلىم ـ تەحنيكا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى يۇي گاۋلين بيىل قاتتى قاربالاستىققا ۇتۇستى، "كاسىپتى كەڭەيتۋدەن سىرت، قوناعاسى دا كوبەيدى، مەكەنىمدەگى كوپتەگەن كاسىپورىن شينجياڭنىڭ بازارىنا قىزىقتى، جياڭسۋ ولكەسى سۇشاڭ دامۋدى جەبەۋ قوعامى ۇيىمداستىرعان كاسىپورىن تەكسەرۋ ۇجىمىنىڭ ءوزى 2 رەت كەلدى".

كاسىپورىن باتىسقا كوز جىبەرگەندە، نەلەرگە قارايدى؟ ابزال سايساتتان سىرت، ونان دا ماڭنزدىسى، تاماشا ورتا، جارقىن بولاشاق بار.

2023 ـ جىلدىڭ جاڭا جىل كۇنى وتە سالىسمەن، اۋتونومياليا رايوندىق پارتكومنىڭ نەگىزگى باسشىلارى التاي ايماعىنا بارىپ تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزگەندە بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى باسقارۋ جالپى جوباسىن تولىق، دالمە ـ ءدال، جاپىپاي دايەكتىلەندىرىپ، سەنىمدى سەرپىلتىپ، باسىمدىقتى نىعايتىپ، ورايدى مەقتى يگەرىپ، جاۋاپكەرشىلىك ارقالاپ، سىكەرلىك كورسەتىپ، ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۋىن ىلگەرىلەتۋ كەرەك.

وسى ءبىر اۋىز "سەنىمدى سەرپىلتۋ" سوزىندە جاڭا تيپتى ايدارشا ۋيرۇس ىندەتىنەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ جاڭا كەزەڭگە وتكەننەن كەيىن، شينجياڭنىڭ بولاشاققا تالپىنۋدا شەشۋشى باستى ماسەلەلەرى، ءدوپ كەلگەن كوكەي تەستى مىندەتتەرى قامتىلعان.

ۋاقىت ادامدى كۇتپەي تۇرمايدى، وراي ادامدى كۇتپەي تۇرمايدى، دامۋ ادامدى كۇتپەي تۇرمايدى. بۇكىل ەلدەگى وزگە ولكە، رايون، قالالارمەن بىرگە 2023 ـ جىلدىڭ جارىس جولىندا تۇرىپ، ماشاقاتتى، اۋىر مىندەتتەر جانە حاۋپ ـ قاتەر، سىن ـ سايىستار الدىندا، شينجياڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ۇزدىكسىز ساپالاندىرۋدى كوزدەدى، ەشقانداي تىنىستاۋ، تىنىعۋ ويىندا بولمادى.

ـــــ 1 ـ ايدا اۋتونومياليا رايوندىق 10 ـ كەزەكتى پارتكومنىڭ جەتىنشى جالپى ماجلىسىندە "ەكەدەن تيتىمەي دە اۋىتقىماۋعا" تاباندى بولىپ، بازار تۇلعالارىن ەسەلەپ كوبەيتۋ ارەكەتى مەن حالقتىق كاسىپورىندارىدىڭ ۇزدىكتەردى جەتىلدىرۋ ىنجەنەرياسىن اتقارىپ، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋدىڭ جانە ونىڭ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋدىڭ 3 جىلدىق ارەكەتىن ىلگەرىلەتۋ" كەسەتپە ەتىلدى.

ـــــ 3 ـ ايدا اۋتونومياليا رايوندىق پارتكومنىڭ نەگىزگى باسشىلارى قورعاس شەكارا وتكەلى سندى نەگىزگى ساتىنىڭ ءبىرىنشى شەبىنە شىكەردەلەي بارىپ ۇستىندە تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، ءتۇرلى تيجارات تۇلعالارىنا قىزمەت وتەۋ يقۇاتىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، سىرتقا ەسىك اشۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋعا ءتيىمدى تاماشا دامۋ ورتاسىن قۇلشىنا قالىپتاستىرۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى.

ـــــ 11 ـ ايدا اۋتونومياليا رايوننىڭ حالقتىق شارۋاشىلىقتى جوعارى ساپالى دامىتۋ جىنالىسى «شينجياڭ ۇيعۇر اۋتونومياليا رايوننىڭ حالقتىق شارۋاشىلىقتىڭ دامۋىن، زورايۋىن جەبەۋ جوننىندەگى ءبىرقانشا سايساتىن ـ شارالارىن» (تومەندە قىسقارتىلىپ «ءبىرقانشا سايساتىن ـ شارا» دەلىنەدى) جاريالاپ، كەزەكتە رايونىمىزداعى حالقتىق كاسىپورىندارىدىڭ ءدوپ كەلىپ وتىرعان قىينىشىلىقتارى مەن ماسەلەلەرىنە بەتپە ـ بەت قاراپ، سايساتىن ـ شارالاردى ساپالاندىردى، ءتۇزىلىس ـ مەحانيزمدى كەمەلدەندىردى، مەجە سەنىمىن سەرپىلتتى.

...

قايتا ـ قايتا باسا دارىپتەۋ، قايتا ـ قايتا ورنالاستىرۋ جاساۋ شينجياڭنىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ۇزدىكسىز ساپالاندىرۋعا باسا ءمان بەرگەندىگى، رەفورمادا جۇرەكتىلىكپەن تەرەڭگە بويلاۋ، "قىين ماسەلەلەردى" باتىل شەشۋ بەكىمى بولىپ تابىلادى.

"سەنىمدى سەرپىلتۋ ەكونوميكانى ىلگەرىلەتۋدىڭ تەتىگى. ابزال سايساتتىق ءتۇزىم ورتاسى، كەمەلدى، سايكەستى قىزمەت وتەۋ ءبار ـ ءبارى سەنىمنىڭ قاينارى". شينجياڭ قازىنا ـ ەكونوميكا داشۋەسى اسپىرانتتار باسقارماسىنىڭ باستىعى ماۋىزان 2019 ـ جىلدان باستاپ بۇكىل شينجياڭ كولەمىندە شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋ جوننىندە 3 رەت باستاماشىلدىقپەن ارناۋلى تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ ۇيىمداستىردى.

"سىكەر ۇكىمەت" پەن "ءونىمدى بازاردىڭ" ۇتىمدى نقپالداستىعىندا الدىمەن ەسكىنى ايقارا اشىپ پىكىر تىڭداۋ كەرەك.

اۋتونومياليا رايوننىڭ كاسىپورىنشىلار اڭگىمە ءماجلىسى، اۋتونومياليا رايوننىڭ حالقتىق كاسىپورىندار اڭگىمە ءماجلىسى، حالقتىق كاسىپورىندارىدىڭ وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ دامۋىن ىلگەرىلەتۋ جىنالىسى، شينجياڭ كاسىپورىندارى. ءتۇراعالار بەتپە ـ بەت كەڭەسۋ اڭگىمە ءماجلىسى... اۋتونومياليا رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ نەگىزگى باسشىلارى كاسىپورىن ۇاكىلدەرىمەن كاسىپورىندارىدىڭ دامۋداعى قىينىشىلىق ماسەلەلەرىن شەشۋ وي جەلىسىن، شارالارىن بەتپە ـ بەت بىرگە تالقىلادى. قاي ـ قاشان دا ويلاعاندارىنىڭ ءبارى ساۋداعا ىڭعايلى، كاسىپكە قولايلى دامۋ ورتاسىن قالىپتاستىرىپ، كاسىپورىندارىدىڭ دامۋ سەنىمىن كۇشەيتۋ ەدى.

شينجياڭ جين ـ ان تىسى حالقارالىق ساۋدا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى ما جين ـ يان ەستەلىك داپتەرىنە 2 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى ەرەكشە كۇن بولدى دەپ جازادى.

"كاسىپورىننىڭ ۇكىمەت تاراۋلارىنا تاعى قانداي پىكىرى مەن ۇسىنىسى بار؟ شعارىلعان ساياساتتان يگىلىكتەنە الدىڭدار ما، جوق پا؟ اۋتونومياليا رايوننىڭ كاسىپورىنشىلار اڭگىمە ماجلىسىندە باسشىلاردىڭ كوڭىل بولگەن ماسەلەلەرى وتە ناقتى، وتە جاناسىمدى بولىپ، حالقتىق كاسىپورىندار مەن حالقتىق كاسىپورىنشىلاردى ۇز ادامى سانادى"، ـ دەدى ما جين ـ يان.

"سىكەر ۇكىمەت" پەن "ءونىمدى بازاردىڭ" ۇتىمدى نقپالداستىعى ۇكىمەت تۇعىر ورناتىپ، كاسىپورىن ونەرىن ايگىلەپ، اناعۇرلىم كەڭ سالادا ەسىك اشۋ ارقىلى سەلبەستىك كەڭىستىگىن كەڭەيتۋ سانالادى.

جۇڭگو شينجياڭ دوستىق اۋىس ـ كۇيىس ساپارلاۋ ۇيىرمەسى قازاقستاندا، وزبەكستاندا، قىرعىزستاندا ساپاردا بولدى؛ بۇكىل ەلدەگى سەركە كاسىپورىندار شينجياڭعا كەلىپ ءتۇيىلىستىرۋ قيمىلىن ورىستەتتى؛ 2023 ـ جىلعى (جۇڭگو) ازيا ـ ەۋروپا تاۋار ساۋدا كورمەسىن وتكىزدى... جوعارى دەڭگەيدە ىلگەرىلەتكەن شينجياڭ شاقىرىپ اكەلۋ مەن سىرتقا شعارۋدى قاتار جۇرگىزۋگە تاباندى بولىپ، اناعۇرلىم زور كولەمدى، اناعۇرلىم كەڭ سالالى، اناعۇرلىم تەرەڭ قاتپارلى جوعارى دەڭگەيدەگى سىرتقا ەسىك اشۋ ارقىلى مارتەبەسىن ءتىپتى دە اسىرا ۇتۇستى.

جۇڭگو شينجياڭ دوستىق اۋىس ـ كۇيىس ساپارلاۋ ۇيىرمەسىنىڭ ساپارى كەزىندە، شينجياڭ ەلەكترونىدى شەكارا وتكەلى شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگى مەن قازاقستان مەملەكەتتىك تەمىر جول سەرىكتەستىگى "مەملەكەت اتتاعان تەمىر جول سيفرلى ساۋدا تالونى جالپىلىق قىزمەت وتەۋ تۇعىرىن" بىرلەسپە قۇرىپ، ەسكە قوسۋ جوننەندە ستراتەگيالىق سەلبەستىك كەلىسىمىنە قول قويدى. كەزەكتە بۇل تۇعىرداڭ 1 ـ مەرزىمى ىنتەرنەت جەلىسىنە شعارىلدى، قازاقستان جاق تاعى جاڭا سۇرانىس قويدى، قازاقستان تەمىر جول جەدەل تاسىمالى دا وسى تۇعىرعا قوسىلىپ، ەسكەرىلەي جۇمىس جۇرگىزىلدى. وسى مەزگىلدە شينجياڭ ەلەكترونىدى شەكارا وتكەلى شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ القا باستىعى ۋاڭ شياۋجيان ۇجىمىن باستاپ نىسان اشتى.

"ەسىك اشقان سالا كەڭەيگەن ساين، سەلبەستىك مازمۇنى دا مول بولادى، سەلبەستىك ارناسى دا الۋان ءتۇرلى بولادى. ۇكىمەتتىڭ كاسىپورىنىنداردى باستاپ سىرتقا شعۋى شارت ـ جاعداي ازىرلەپ، كاسىپورىنداردىڭ حالقارالىق بازاردى اشۋىنا كومەكتەسۋ بولىپ تابىلادى، كاسىپورىندار دا اۋقىمعا قاراي ىلگەرىلەپ، ورايدى مەقتى يگەرىپ، سەلبەستىك نىسانىنا ىنىڭ ءارى جاقسى، ءارى تەز تيانىقتانىپ ونىمدىلىك كورسەتۋىن جەبەۋ كەرەك"، ـ دەدى ۋاڭ شياۋجيان.

ما يۋاننىڭ ۇستەلىندەگى «2023 ـ جىلعى شينجياڭنىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ بايانداماسىن» پاراقتاساق، جازباشا تەكسەرۋگە ات سالىسقان بۇكىل شينجياڭنىڭ 14 ايماق، وبلىس، قالاسىنداعى 1278 كاسىپورىننىڭ ىشىندەگى 80 پايىزعا تاياۋ كاسىپورىن تيجارات بولاشاعى مەن كاسىپ دامۋىنا سەنىمدى پوزيتسيا ۇستانعان.

وزگەرىس تۇلۋ ۇستىندە.

دامۋدا تاقىرىپ بەلگىلەنىپ، رەفورمادا جۇمىس تىندىرىلدى

بىيكتەتۋ ءۇشىن، ىرگە تاسىن بەكەمدەۋ كەرەك.

ساياسات، ءتۇزىم جاقتارىنان باستاپ كىرىسىپ، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىنداعى "تالماۋ تۇيىندەردى" ازايتىپ، "قوردالانعان" تۇيىندەردى جويىپ، "بوگەتتى تۇيىندەردى" اشىپ، "قىين تۇيىندەردى" شەشۋدە رەفورما جاساۋ شەشۋشى شارا بولىپ تابىلادى.

"ەكونوميكانىڭ، قوعامنىڭ ۇزدىكسىز تىڭ دامۋ كەزەڭىنە قادام تاستاۋىنا ىلەسە، ەڭبەككۇشتىڭ وزىندىك قۇنىن قامتىعان فاكتورلاردىڭ بازار باسىمدىعى بىرتىندەپ تومەندەپ، وسى ولقىلىقتى تاماشا تۇزىمدىك ورتا ارقىلى تولىقتاۋ قاجەت بولادى". اۋتونومياليا رايوندىق دامۋ جانە رەفورما كومىتەتى زاڭ ەرەجە باسقارماسىنداعى قاتىستى جاۋاپتى ادامنىڭ نازارىندا، ەل ىشىندەگى ەڭ جوعارى ولشەمگە تۇرالانىپ جاساپ شعارىلعان «اۋتونومياليا رايوننىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرىپ، دەڭگەيىن جوعارىلاتۋدى اتقارۋداعى 3 جىلدىق ارەكەت جوباسى (2022 ــــ 2025 ـ جىل)» جاڭا تيپتى ايدارشا ۋيرۇس ىندەتىنەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ جاڭا كەزەڭگە وتكەننەن كەيىن، شينجياڭنىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋىنا ارەكەت بەتالىسىن ايقىن كورسەتكەن.

بۇل «جوبا» ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولىپ، كىرۋگە رۇقسات ەتۋ شارتى جوعارى، بىتىرىلەتىن ءىسى كوپ، بارىسى كۇردەلى، جۇمىسلاتىن ۇاقىتى قالىپتان تىس ۇزاق بولۋ سياقتى كاسىپورىنداردىڭ، بۇۋقارانىڭ اڭسىسى شوعىرلانعان كورنەكتى ماسەلەلەردى ورتاعا قويىپ، ۇكىمەتتىڭ قىزمەت وتەۋ ساپاسى مەن ونىمدىلىگىن ءونىمدى جوعارىلاتۋدى كىرىسۋ ءتۇيىنى ەتتى.

ورنىقتى قورشاعان ورتا تۇعىرى، سەنىمدى بازار مەجەسى ءۇشىن، ەڭ الدىمەن، ساۋداعا ىڭعايلى، كاسىپكە قولايلى ۇكىمەت ىستەرى ورتاسى بولۋ كەرەك. 2023 ـ جىلعى جاڭا جىل كۇنى وتەسىمەن ـ اق رايونىمىزدىڭ دامۋىنداعى، رەفورماسىنداعى 9 ءتۇرلى "مىندەت ءتىزىمى" شعارىلىپ، كورنەكتى ماسەلەلەردەن كوز جازباي، نىسانالى قامال الندى.

تاراۋلار اراسىنداعى قامالدى قالاي بۇزۋعا بولادى؟ جۇيەلى سايكەسۋدى قالاي ورىندىداۋعا بولادى؟ كىشكەنە ساڭلاۋدىڭ ار جاعىندا ماسەلەنى شەشۋدىڭ تەتىگى سيفرلاندىرۋ بولىپ تابىلادى.

"سيفرلاندىرىلعان ۇكىمەت رەفورماسى قۇرىلىسى، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋ، جوعارى ساپالى تيجارات تۇلعالارىن جەتىلدىرۋ جەدەلدەتىلدى"؛

"رەفورمانى جاپىپاي تەرەڭدەتۋ ىلگەرىلەتىلىپ، ماڭنزدى سالالار مەن شەشۋشى بۇىنداردا تىڭ سەرپىلىسكە قول جەتتى"؛

...

بيىل جىل باسىنان بەرى اۋتونومياليا رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەت سيفرلى ۇكىمەت قۇرىلىسى مەن رەفورمانى شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋدىڭ قامال الۋ ءتۇيىنى ەتتى. ۇلكەن ساندى مالىمەتتىڭ قۇات ۇستەۋىندە تاراۋ اتتاعان، دارەجە اتتاعان، سالا اتتاعان، جۇيە اتتاعان، كاسىپ اتتاعان جۇيەلى وزگەرىس ۇزدىكسىز ۇدەتىلدى.

CA كۇالگى كاسىپورىننىڭ مەردىگەر بولۋىندا "ازاماتتىق كۇالىكپەن" بارابار. اۋتونومياليا رايوندىق ۇكىمەتتىڭ قىزمەت وتەۋ جانە الۋەمەتتىك بايلىق ايرباس ورتالعى الۋەمەتتىك بايلىق ايرباسى سالاسى بويىنشا بۇكىل رايوندا CA سيفرلى كۇالكتى ءوزارا تانۋ تۇعىرىن قۇرىپ، جىلجىمالى سيفر كۇالگىن بۇكىل رايوندا ءوزارا تانۋدى، ءوزارا ۇلاستىرۋدى جانە كەڭ كولەمدە قولدانۋدى ىلگەرىلەتتى؛ اۋتونومياليا رايوننىڭ ءوز دارەجەسى مەن 14 ايماق (وبلىس، قالا)، شينجياڭ ءوندىرىس ـ قۇرىلىس بيىكتۇانى الۋەمەتتىك بايلىق ايرباسىن ءبىر تۇلعالاندىرۋ تۇعىرلارى اراسىنداعى ءوزارا تانۋدى، ءوزارا ۇلاستىرۋدى جۇزەگە اسىردى.

اۋتونومياليا رايوندىق بازاردى باقىلاۋ ـ باسقارۋ تاراۋلارى كاسىپورىن اشۋ، تاڭبا جاساۋ، بانكەدەن ەسەپ اشۋ سياقتى ادەتتەگى كاسىپورىن اشۋ ىستەرىنىڭ "تۇتاس بارىسىنىڭ ىنتەرنەتتە ءبىتىرىلۋىن، ءبىر سايتتا ءبىر تۇتاس ءبىتىرىلۋىن" ىلگەرىلەتىپ، ادەتتەگى كاسىپورىندارىدى اشۋ ۇاقىتىن 3 قىزمەت كۇنى ىشىندە ءبىر جولدا بىتىرۋگە قىسقارتتى؛

12 ـ ايدىڭ باس شەننەن دەيىن اۋتونومياليا رايون سالالاعان "ءبىر ءىستى ءبىر جولدا ءبىتىرۋ" نەگىزگى تاقىرىبىنداعى 18 مازمۇن ءتىزىمى بۇكىلدەي ىنتەرنەت جەلىسىنە شعارىلدى، تۇتاس جىلدا جيىنى 88 مىڭنان استام ءىس ءبىتىرىپ، كاسىپورىندار مەن بۇۋقارانى اسا زور قولايلىلىق اكەلدى.

...

ينفورماتسيا قامالىن بۇزىپ، كاسىپورىندار مەن بۇۋقارانىڭ ءىس ءبىتىرۋىن اناعۇرلىم قولايلى ەتۋ تەك شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋدىڭ ءبىر جاعى عانا. كاسىپورىندارداڭ دامۋىنداعى "القىمداعان" ماسەلەلەردى شەشۋ ءۇشىن ساياساتتىڭ تۇراقتىلىعىن، جالپىعا تىيىمدىلىگىن، جارامدىلىعىن جانە مەجەلىلىگىن جوعارىلاتۋعا دا تۇرا كەلەدى.

"كاسىپورىندار نازار اۋدارعان قولامتالى تۇيىندەر اۋتونومياليا رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ بيىل كۇش سالا شەشەتىن ماسەلەسى دە بولىپ تابىلادى". حالقتىق شارۋاشىلىقتىڭ دامۋىنا 30 نەشە جىل نازار اۋدارعان اۋتونومياليا رايوندىق ساۋدا ـ ونەركاسىپشىلەر بىرلەستىگىنىڭ ورىنباسار ءتوراعاسى لۋ ۋيدۇڭ ساياساتقا كاسىپكەرلەردەي سەزىمتال. ونىڭ قاراۋىنشا، بيىل رايونىمىز ءتۇيىندى سالالار مەن شەشۋشى بۇىندار رەفورماسىنىڭ سەرپىنىن ۇزدىكسىز ارتتىرىپ، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋداعى ساياساتتىڭ باعىتتامالىلىعىن كورنەكتى كۇشەيتكەن.

ماسەلەن، تۇزىمدىك وزىندىك قۇندى تومەندەتۋ جاعىندا «اۋتونومياليا رايوننىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرىپ، بازار تۇلعالارىنىڭ تۇزىمدىك ساۋدا وزىندىك قۇنىن تومەندەتۋدى تيىاناقتاندىرۋ قىزمەت جوباسىن» شعارىپ، تيجارات تۇلعالارىنىڭ اۋىرتپالىعىن جەڭىلدەتتى؛ «ءبىرقانشا ساياسات ـ شارا» كاسىپورىندار تاپ بولعان قارجى قۇراۋ قيىن بولۋ سياقتى "القىمداعان" ماسەلەلەرگە تۇزىمدىك جاقتان جاۋاپ قاتتى.

"ماسەلەگە بەتپە ـ بەت كەلۋدىڭ اڭعارتاتىنى، ۇكىمەتتىڭ جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋى عانا بولماستان، تاعى باتىلدىقپەن 'بالكۇلشەگە ءتىپسىپ'، حالقتىق كاسىپورىندارعا ىرىق بەرۋ سەنىمى". لۋ ۋيدۇڭنىڭ ايتۋىنشا، ورتا، شاعىن، ۇساق كاسىپورىندارداڭ قارجى قۇراۋى قيىن بولۋىنا توتەپ بەرۋ ءۇشىن «ءبىرقانشا ساياسات ـ شارا» اۋتونومياليا رايوندىق قازىنا شينجياڭ قايتالاي كەپىل بولۋ توبى سەرىكتەستىگى ارقالاعان 20% بولىگىنە جاردەماقى بەرىپ، قارجى قۇراۋدا كەپىل بولىپ، وكىلەتتى تولەۋدىڭ حاۋپ ـ قاتەرىن ءونىمدى تومەندەتەدى. حالقتىق كاسىپورىندارداڭ النۋعا ءتىيىس الاشاعىن كەپىلگە قويۋدى ءوتىنىش ەتىپ قارجى قۇراۋىنا قولداۋ كورسەتىپ، ينجەنەريالىق قۇرىلىس جۇرگىزۋ توقتامى، قۇرىلىس جۇرگىزۋ رۇقساتى كۇالىگى، قۇرىلىس ماتەريالدارى، ينجەنەريالىق جابدىقتار، جەر تيجارات ۇقىعى سياقتىلاردى سەنىمدىلىكتى ارتتىرۋ شاراسى بويىنشا قارجى قۇراپ قارىز اقشا بەرەدى دەگەن سياقتى باعىتتامالىلىعى بار ناقتى شارالاردى ورتاعا قويدى، بۇنىڭ ار جاعىندا امالىن تاۋىپ، كاسىپورىندارداڭ قىىنشىلىق قىسپاعنان قۇتىلدىرۋ بەكمى جاتىر.

تىنباي ەڭبەكتەنىپ، جاقسى ىستەپ، جاقسى ناتيجەگە جەتۋدى جەبەدى

شىعىستا قاراساڭىز، تەڭىزدەگى قاربالاس جىبەك جولى شىعىس پەن باتىستىڭ ەكونوميكا، مادەنيەت اۋىس ـ كۇيىسىنىڭ ماڭنزدى دانەكەرىنە اينالدى؛ باتىستا قاراساڭىز، بۇگىنگى شينجياڭ شىعىسپەن بايلانىس جاساپ، باتىستا شعارۋدىڭ جاڭا جولىن اشىپ، بايىرعى جىبەك جولىنىڭ قايتادان تىرشىلىك تىنىسىن قاۋلاتۋىنا مۇمكىندىك جاساۋ تاريحي بورىشىن ارقالاپ وتىر.

شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ۇزدىكسىز ساپالاندىرۋ ءارى مەملەكەت ستراتەگياسى، ءارى شينجياڭنىڭ وزىندىك دامۋ قاجەتى.

جىل باسىنان بەرى رايونىمىزدىڭ ءارقايسى تاراۋلارى ناقتى قىزمەت ستيلىن اسقاقتاتىپ، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋدىڭ ءبىر قىدىرۋ رەفورما مىندەتتىن ساتى ـ ساتى بويىنشا ىلگەرىلەتتى.

(جالعاسى 4 ـ بەتتە)

اكادەميك ـ ماماندارداڭ باعاسى

جۇڭگو قوعامدىق عىلىمدار اكادەميياسى ماركسيزم زەرتتەۋ ورنى جۇڭگوشا سوتسيالىزم نازاريالىق جۇيەسىن زەرتتەۋ كەڭەسىنىڭ مەڭگەرۋشىسى **شىن ياڭ**

شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسى ءبىر جەردىڭ ماڭىزدى جۇمىسىق كۇشى جانە جالپىلىق باسەكەلىك قۇاتى. شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋ قوعامدىق وندىرگىش كۇشتەردى ازات ەتۋگە جانە دامىتۋعا ءتيىمدى، وڭىرلىك جالپىلىق باسەكەلىك قۇاتتى جوعارىلاتۋعا ءتيىمدى. شينجياڭ جوننەن العاندا، شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋ جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى باسقارۋ جالپى جوباسىن تولىق، دالمە ـ ءدال، جاپىپاي دايەكتىلەندىرۋگە، جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۋدىڭ شينجياڭ امالياتىن ىلگەرىلەتۋگە، كورنەكتى شينجياڭ قۇرۋعا دەم بەرۋگە، شينجياڭنىڭ ەكونوميكالىق دامۋىن مەن قوعام ورنىقتىلىعىنا تاماشا ورتا جاراتۋعا ءتيىمدى.

2023 ـ جىلى شينجياڭنىڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋ جاعىندا شارالارى وتە كوپ بولدى. شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋعا ءتيىمدى ءبىر قىدىرۋ شارالاردى اتقارۋ ارقىلى شينجياڭ شارۋاشىلىق ـ ساۋدا جاعىنداعى باۋراۋ قۇاتى مەن باسەكەلىك قۇاتىن شىنايى جوعارىلاتىپ، بولاشاقتاعى دامۋعا بەرىك جۇمساق ورتا نەگىزىن قالادى.

شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن ساپالاندىرۋ جۇيەلى ينجەنەريا. ەڭ اۋەلى، جۇيەلى وي جۇگىرتۋ ارقىلى شارۋاشىلىق ـ ساۋدا ورتاسىن تانۋ جانە ساپالاندىرۋ كەرەك؛ ەكىنشىدەن، ۇكىمەتتىڭ جەتەكشىلىك ەتۋ رولىن اناعۇرلىم ويداعىدەي ساۋلەلەندىرىپ، الۋەمەتتىك قىزمەت وتەۋ دەڭگەيىن كۇش سالا جوعارىلاتۋ كەرەك؛ ۇشىنشىدەن، نەگىزدىك قۇرىلعى سياقتى قاتتى بولشەك ورتاسىن ۇزدىكسىز جاقسارتۋمەن بىرگە، ءتۇزىم، سەنىمدىلىك سياقتى جاقتاردىڭ جۇمساق ورتا قۇرىلىسىن ۇزدىكسىز كۇشەيتۋ كەرەك.